

П О Р А Д Н И К

С Л У Ж Б О В И Й М І С Я Ч Н И К Д Л Я В І Й Т І В

Видає Шеф Преси Уряду Генерал-Губернаторства у співпраці з Головними Виділами й Установами Уряду

Річник 3

Березень 1942

Число 1

Цей Порадник є продовженням дотеперішних довірочних інформацій для панів вїтїв. Тимто й ця нова інформаційна служба задержує свій довірочний характер. Мета її — дати згаданим установам у більшій, як досї, мірі огляд світового політичного положення і воєнних подїй, зокрема ж відбудовної праці у Генерал-Губернаторствї та звязаних з цим питань. Вїт мусить мати змогу, як важливий представник самоврядування та муж довіря своїх співгромадян, бачити глибше подїї та впливати повчально на своє окруження, з другого ж боку його авторитет мусить бути зміцнений. Крім цього на основї довірочних інформацій зможе він протиставитись кожночасно

безглуздим сплетням. Обговорювання важних розпорядків та вказування на різні моменти, що цікавлять загал, має на метї дати вїтовї пораду та вможливити йому виконання доручень вищої влади. Та в багатьох випадках вїти матимуть зі свого боку запити, на які хотїли б мати відповідь відповідної влади. Для цього вводимо у „Пораднику” скриньку запитів і відповідей. Запити просимо спрямовувати до Редакції „Порадника”, Краків 20, Авсенрінг 17. Усі числа „Порадника”, зібрані разом, творитимуть постійно-актуальну підручну книгу з відповідями на різні питання, до якої Редакція додасть при кінці року ще й спис охопленого нею матеріалу.

Громадське пасовисько

Кожне майже село й кожна сільська громада в Генерал-Губернаторствї має громадське пасовисько чи громадську сіножать, толоку, полонину чи щось подібне. Це останки тих давно минулих часів, коли ліси й поля були спільною власністю, все одно — громади, роду чи іншого громадського союзу. Тепер ці пасовиська звичайно занедбані, бракує їм доцільної управи і члени громади платять тільки іноді, та й то дуже нерадо, на їх удержання. І ось, кілька днів тому, проголошено в Деннику Розпорядків Генерал-Губернаторства (VBC GG, стор. 131) „Розпорядок про громадські пасовиська в Генерал-Губернаторствї”, який устійнює нові основи під майбутнє громадських пасовиськ. У наших рядках хочемо коротко обговорити ціль та намір цього розпорядку.

Що розуміємо під громадським пасовиськом? Розпорядок називає громадським пасовиськом таку випасову площу, „якою згідно з законом, договором чи на основї звичаєвого права користується повністю чи частинно громада“. Яке точне й обережне окреслення поняття! Все ж пово вдовольить кожного, хто має на увазі ріжні можливості. Не говорить воно про власність, а про справжнє користування громадою, бо і справді: ця власність доволї часто дуже сумнівна, не рїдко її взагалї годї доказати. Пригадаймо для цього хочби тільки громадські пасовиська у тих частинах Генерал-Губернаторства, що давніше не належали до Галичини. Указ царя, що ліквідував у 1864 р. панщину, дозволив наприклад громадянам вживати пасовиська, але право власности цих па-

совиськ задержав виключно за дїдичами. Але розпорядок мав на увазі й ті випадки, коли попри громаду має право вживати пасовиська ще й хто інший, будь це якась інша громада, будь це двір. І такі пасовиська є громадськими пасовиськами бо згідно з розпорядком доволї, щоб громада мала право частинно вживати випасову площу.

Що ж буде тепер з громадськими пасовиськами? Ясно, що буде зроблене все, щоб підсилити їх загосподарювання та збільшити їх видаїність. Користи з добре здержаного пасовиська для худоби є очевидні. Та при цьому слід іще взяти під увагу таке: там, де немає подостатком відповідних пасовиськ, гонять люди пасти худобу в ліси. Але ж цей дикий випас у лісі нищить його й у свою чергу доводить до того, що деревне господарство стає щораз менш видаїне. Та терпить не тільки деревне господарство. Ліс є водночас великим резервуаром води для еколіції. В дощеву пору вглотує він у себе великі маси води й у час посухи віддає зі себе як вогкість у все довкілля. Так пасовиська мають звязок навіть з господарюванням водою.

Та якщо громада має тільки невелике й порозкидане громадське пасовисько, то не вдїють нічого хочби і які великі заходи. Роздїрїлення ж сільської посїлости буває іноді таке, що малесенькі клаптики пїль виглядають як шахівниця і не дають пїяк змоги загосподарювати їх як слід. Тимто спершу мусять бути створені одинїлі, суцїльні та доволї великі площї і розпорядок передбачує, що в окремих випадках право вживання землі і ґрунту,

яке прислугує поодиноким особам, може бути перенесене на громаду. Але це перенесення може відбутися тільки тоді, „коли воно кінечне для кращого загосподарювання випасової площї, зокрема ж для заокруглення громадського пасовиська“. Так не заторкатиме це власности, бо послїдує тільки перенесення права вживання, а за втрату вживання має бути признаний власниковї, де це можливо, інший рівновартний шмат землі. Перенесення прав вживання на громаду відбувається письменним рїшенням окружного старости і це рїшення подадуть у відповідній формї, найкраще через розплякування, до відома громади. На основї цієї постанови має окружний староста та його уповноваженї, українські й польські інспектори пасовиськ, змогу розбудувати відповідну для своїх господарських плянів випасову площу.

Так знаходиться відповідне загосподарювання громадського пасовиська в руках уповноважених окружного старости й вимагає співпраці усїєї громади. Чогось, що в тїй справї обовязувало б загално, сказати не можна. Тимто розпорядок подає тільки дещо, що може бути зроблене. Отже окружний староста може видати доручення у справї громадських пасовиськ, в якому може бути наказане все, що торкається загосподарювання та користування громадським пасовиськом. Далї може окружний староста виробити пляни щодо подїлу, загосподарювання чи інших поправ громадських пасовиськ, тобто так званї господарські пляни, які обовязують членів громад. Для нагляду та переведення своїх розпорядків може окружний староста послугуватись окремими уповноваженими, інспекторами пасовиськ. Врештї він може притягнути до

праці громаду і її членів, а також збірну громаду і робити різні зобов'язання. Але все це годі наказувати наперед, спершу треба перевірити на місці, що слід зробити і тоді вже прикласти рук.

Хто користується громадським пасовиськом? Громадське пасовисько — це спільна земля й тому воснові має право користуватись ним кожний член громади та може виганяти на нього таку кількість худоби, яка відповідає відношенню його стану худоби до стану інших членів громади. Якщо напр. у якомусь селі виганяють пасти 200 штук худоби, а громадське пасовисько передбачене тільки на 100 штук, то відповідно до цього кожний її власник може виганяти на громадське пасовисько тільки половину свого стану худоби. Таке є нормальне налагодження тієї справи.

Але ж це нормальне налагодження не може вдоволити у випадках, коли на основі рішення окружного старости будуть включені у громадське пасовисько парцелі, які досі до нього не належали, тобто в тих випадках, коли розпорядок говорить про перебудову. Той, хто досі користав із загального права вживання випасової площі, що прислугує громаді, міг би при

цьому бути покривджений. Виясним це на прикладі: В якомусь селі нараховує стан худоби 200 штук: створено й пасовисько, на якому може пасти 100 штук. До громадського пасовиська долучено частину пасовиська селянина Б., на якому цей Б. пас досі 10 штук. В тому випадку Б. може виганяти пасти на громадське пасовисько ці свої 10 штук, хоч на основі згаданих постанов повинен би пасти тільки 5 штук.

Наші короткі виводи заторкають тільки найголовніші точки нового розпорядку про громадські пасовиська. Є в ньому й дещо, про що ми не згадали. Все ж основне й нове, що є в ньому, можна вже з цього зрозуміти. Воно зясується в тому, що громадські пасовиська не будуть, як досі, розділювані та приділювані поодиноким членам громади, але якраз навпаки, громадські пасовиська будуть на ново створюватись. Старий досвід доказує, що громадський ліс завжди краший, як ліси поодиноких селян. Чому мало б бути інакше з громадським пасовиськом та ще й коли про нього подбано б? Якраз це й мета нового розпорядку про громадські пасовиська — зробити його зразковим та дати за приклад усім іншим пасовиськам у селі.

Щоб пособляти підковування коней, почато влаштовувати вишкільні кузи для підковувачів. Для кожного дистрикту заплановано поки-що по 2 такі заведення. У Кракові, Новому Сянічі та Варшаві такі кузи вже працюють і відбули вже подекуди перші іспити. В інших дистриктах налагоджують такі заведення.

Оглядини зарізаної худоби й мяса відбуваються підчас фахового та домашнього зарізу у громадських різнях. Під постійною контролею ветеринарів та оглядачів, що діють при оглядинах мяса, ці оглядини бувають до деякої міри певні. З виїмком кількох випадків трихінози, щодо якої в усіх випадках стверджено, що була вона наслідком потайної торгівлі, не були відомі випадки затронування мясом на ширшу міру. Різні, зокрема в провінціальних громадах, були неспівмірно занедбані. Їх здебільшого знову налагоджено, всюди запевнено конечну чистоту та лад.

Ветеринарний контроль харчевих засобів заторкає в першу чергу торгівлю неогляданим мясом з потайного зарізу. Вона розбудована до того, що зокрема в дистриктивних містах Кракові й Люблині, Радомі й Варшаві, але також і в інших більших містах та місцевостях, відбувається правильна контрола різних варстатів. У Кракові контролюють що місяця 2 тисячі таких станиць. У Варшаві переведено в часі від 1 січня 1940 до 1 квітня 1941 року 13.775 таких контрольних оглядин.

Державні ветеринарні досвідні установи, зокрема Краєвий ветеринарний інститут в Пулавах, працюють повнотою. З їх послуг користають щораз більше. У Краєвому ветеринарному інституті переведено в 1940 році 8.528, у Державній ветеринарній досвідній установі у Кракові 3.390 розслідувань. Краєвий ветеринарний інститут у Пулавах виготовлює крім бижучих розслідувань та наукових дослідних праць усі щіплянки, конечні в ділянці ветеринарії. Крім цього у ньому перевіряють офіційно всі щіплянки й серуми, що їх вироблюють приватні щіплянкові установи й отак виріб серумів і щіплянок, та ще й успішних, запевнених.

Тваринну службу здоров'я для боротьби з пошестями, що їх не поборює держава, розбудовано в порозумінні з Головним відділом прохарчування та сільського господарства. Здоровна служба для домашньої птиці та риби працює вже вповні. Від початків діяльності німецької ветеринарної адміністрації у Генерал-Губернаторстві опублікував директор Краєвого ветеринарного інституту, звітодавець того ж та інші його співробітники 20 творів з області науки й практики. Постачання ліків налагоджено дозволом ввозити спеціальні препарати заведень Берінга та щіплянкових заведень у Ангальт (Асід).

Збираючи все разом, треба ствердити, що в порівнянні з 1940 роком ветеринарні умовини в Генерал-Губернаторстві помітно покращали.

Платні засоби у Ген.-Губернаторстві

До платних засобів, що можуть бути в обігу в Генерал-Губернаторстві, належать також банкноти Райхскредіткас по 20 марок. В повіті Львів дозволено крім цього аж до відклику такі советські монети, як платний засіб: 1 копія з вартістю 1 гроша і 2 копійки з вартістю 2-ох грошів.

Ветеринарнійна служба в Генеральн. Губернаторстві

Ветеринарнійна адміністрація Генерал-Губернаторства працює майже виключно місцевим персоналом. Німецькі ветеринарні службовці виконують свої обов'язки головню в Уряді Генерал-Губернаторства та в урядах шефів дистриктів. В повітових осередках працюють виключно місцеві сили. За станом з дня 1 липня 1941 було в Генерал-Губернаторстві загалом 88 державних ветеринарів, 352 ветеринарів у різнях та при перегляді мяса, 242 ветеринарів не-спеціалістів, та 84 оглядачів. Крім цього зареєстровано в Генерал-Губернаторстві 160 ветеринарів, що працювали в інших фахах, або не мали місяця праці. Спершу ветеринарів було доволі. З прилученням Галичини стає конечним вишкіл доросту і тим то вирішено відкрити у відповідній формі знову Ветеринарнійну Високу Школу у Львові. Місцеві ветеринари були вправді добре теоретично вишколені, але в практиці не мали досвіду та не звикли були вступати інтензивно. Тим то головним завданням німецьких ветеринарних службовців було притугнути їх та виховати для відповідальної співпраці. Треба признати, що місцеві ветеринари старалися відповісти своїм завданням. Ветеринари та адміністрація працює на основі польського права. Конечність видавати в тім напрямі нові розпорядки не була досі надто велика.

Серед тваринних пошестей, що проявлялися в Генерал-Губернаторстві, важка була боротьба зокрема зі сказом, бо місцеве населення не бере під увагу тієї пошесті і не звикло придержуватись запобіжних доручень. Щоб зменшити завелику кількість собак, уведено розпорядок про податок від псів з високими податковими ставками, а щоб приневолити населення придержуватись доручень у справі псів, установлено поліційні вистрілювальні станиці, які стріляють усіх неоподаткованих та всупереч до заборони свобідно блукаючих псів. На кошт ветеринарнійної адміністрації закуплено для цього 107 рушниць та 20.000 набоїв. В цілому Генерал-Губернаторстві

вбито в 1940-му році 31.000 підозрілих у сказі, безпанських та неоподаткованих псів. Боротьба з прищицею дала поважні висліди й небезпека загальної пошесті в парі з тим зліквідована. З інших тваринних пошестей поважніші були ще тільки пархи у коней. З деякими відхилами обмежено їх на 15-го вересня 1941 року до 36 загород всього.

Створено теж спрощені напрямні для виплати відшкодувань за тварини, що згинули від пошестей. В 1940 році виплачено з фонду відшкодування за тварини, що згинули від пошестей, загалом 71.253 золотих і то за тварини, що погинули, або які вбито з поліційного доручення.

Тваринні ярмарки не мають у висліді обмеження ярмарковими приписами більшого ветеринарнійно-поліційного чи пошестно-поліційного значіння. Влаштування ярмарків піддано знову під ветеринарнійну контролю. Збірні молочарські станиці все ще залишають багато до побажання. Важні для боротьби з пошестями влаштування для підігрівання призначеного на харч молока й залишок молока бракують майже скрізь. Небагато тільки молочарень працює машинами. Кількість молока, яке постачають, така невелика, що такі влаштування не оплачуються. Коли вибухне пошесть, а зокрема підчас прищиці, мусять тому молочарні або зовсім ліквідуватись або достава молока припинюється. Усування падлини не відповідає зокрема сучасним умовинам. Погиблі тварини повинні бути закопувані в лупінях або на окопицах. Це діється дуже рідко. Окопища стають виляжнями тваринних пошестей. Тимто підсилювано діяльність кількох існуючих та будову нових перерібних заведень для падлини. Існуючі такі заведення при різнях у Варшаві, Люблині, Кракові й Лембіці працюють знову повною парою. Нове таке заведення пушено в рух в Радомі та мають пустити в рух в Буську і в Пйотркові. В 11-ох дальших окружних староствах такі заведення будують або заплановані.

3 політичних справ

Пакт Трьох та мілітарна конвенція.

Пакт Трьох, до якого на початку цього року приступило дальших 7 держав, в тому жєх Еспанія та китайський національний уряд, виявляє себе щораз то більше як першорядний політичний інструмент. В ході виконання постанов Пакту Трьох на початку цього року підписали Німеччина, Італія та Японія в Берліні мілітарну конвенцію, яка устійнила спільні операції трьох союзних держав у боротьбі проти Велико-Британії та Злучених Держав Америки.

Черчіль — Рузвелт.

Як довідуємося з британських та американських часописів вже після факту, Вінстон Черчіль із наказу Рузвелта поїхав знову до Злучених Держав Америки, щоб одержати вказівки для дальшого продовжування війни. Як можна дальше вчитати з тих же голосів преси, настроїв у Вашингтоні не був надто рожевий і в різних ділянках виявилися поважні розходження в думках. В той час, коли Черчіль намагався затаїти невдачі англійські офензиви в північній Африці, Рузвелт, зі свого боку, пробував обцянками на майбутнє обманути Черчіля щодо американської поразки на Тихому океані. Але що найбільше впадає в очі з цієї зустрічі, це те, що Велика Британія щораз більше й більше попадає в залежність від Америки і на ділі треба вже глядіти на неї тільки як на домінію Злучених Держав Америки.

Іден — Молотов.

В той час, коли Черчіль перебував в Америці, його міністер закордонних справ, Іден, поїхав до Москви, щоби з большевицьким комісарем закордонних справ, Молотовом, заключити нову „умову-договір“. Що виходить із цієї „умови-договору“, довідався в міжчасі вже світ. Цей договір означає сам по собі ніщо інше, як видачу Європи на поталу Советському Союзові. На всякий раз із передумовою, що Советський Союз повинен вийти з цієї війни переможцем. Але німецькі збройні сили та війська союзних най побали вже про те і дбатимуть на майбутнє, щоби цей „договір“ не залишався нічим іншим, як куском паперу. Все ж таки світ мусять пам'ятати, що сама Англія була тією, яка бажала скласти Європу в жертву большевизмові.

Бритійська імперія.

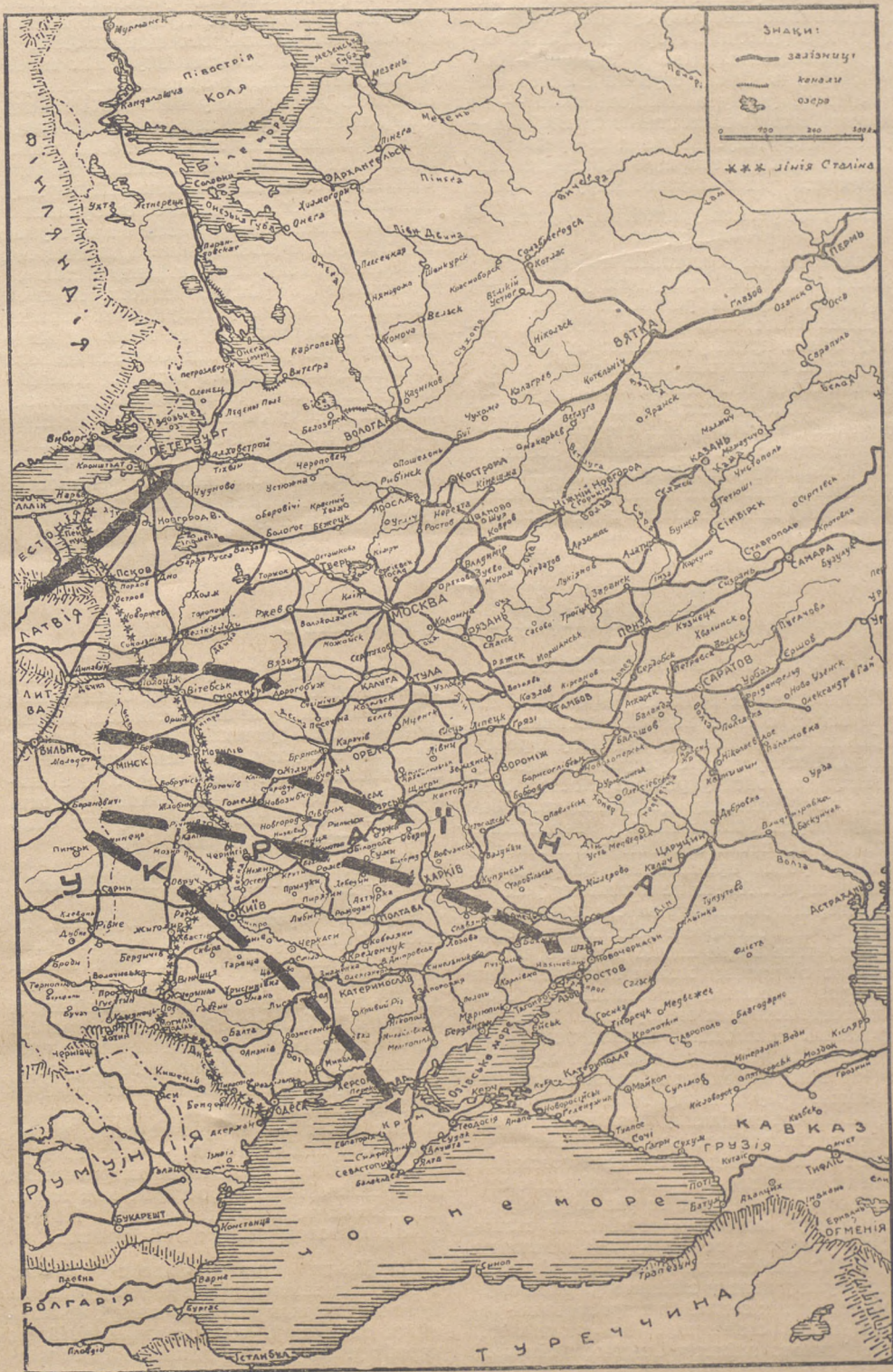
З усіх частин британської імперії доходить щораз більше і більше голоси невдоволення та критики. І так австралійський уряд заключив спілку із Злученими Державами Америки, не питаючись про це поперед Англії, в тому переконанні, що від Великої Британії Австралії сяк чи так не чекати вже більше ніякої допомоги. Прикметне для настроїв між оцими союзниками є те, що американські часописи із вдоволенням стверджують, мовляв, Австралію можна вже тепер уважати 49-ю союзною державою Злучених Держав Америки. Також із Нової Зеландії і з Канади доходить щораз більше голосів критики, які звертаються в першу чергу проти того, що англійці, згідно зі своєю стародавньою тактикою, на найбільш загрозливих становищах фронту заставляють битися військові відділи імперії, відділи, які — зовсім природно — мусять мати таким чином найважчі втрати. Південно-африканська Унія виявила нещодавно своє невдоволення внеском національної опозиції в південно-африканському парламен-

ті, щоби покликано до життя незалежну, зновні відірвану від Великої Британії південно-африканську республіку. Якщо ці намагання в усіх частинах британської імперії в теперішню хвилину ще не доведуть до бажаних успіхів, то все ж таки означають вони, що британська світова могутність проминула і що „мусить надійти година, в якій ця світова держава розпадеться на свої складові частини.

Конференція в Ріо.

Північно-американський президент Рузвелт в останніх днях місяця січня веліз

скликати в Ріо всеамериканську конференцію, щоби сформулювати становище американських держав до війни і, в першу чергу, спонукати їх зіврати дипломатичні взаємини з державами осі та з Японією. Висланники північно-американського президента намагалися при тому з допомогою найбільш брутальних засобів вплинути на становище південно-американських держав. Але вони наткнулися при цьому на енергійний спротив цих країв, так, що червоний плян треба було дуже відмінити. В Європі, в першу чергу в державах осі, як теж і в Японії, конференція з Ріо знайшла мале заінтересування, тому, що вона не могла мати ніякого впливу на продовжування та розвиток боїв. Вона, ця конференція, може тільки служити

Мапа боєвих теренів на східному фронті. Стрілки показують напрям, у якому ідуть вперед німецькі війська.

символом того, якими методами привикли працювати плутократичні демократії і в який спосіб вони намагаються війни, яка вже тепер є для них втрачена, надати все ще інший оборот.

Квіслінг — прем'єром міністрів Норвегії.

На початку місяця лютого в Норвегії уступив дотеперішній уряд; на чолі новоутвореного уряду виступив Відкун Квіслінг. Він перейняв свій уряд у прихвності Райхскомісаря Тербовена. Якщо Відкун Квіслінг перейняв керування норвезькою країною, то цим Норвегія заявляє своє бажання, в мирному порозумінні з Німеччиною і по її боці працювати для Європи. Сам же Квіслінг підкреслив у своїй промові, яку виголосив із нагоди приступлення до виконання своїх обов'язків, що день 9 квітня 1940 року був для норвежців днем пробудження. Норвегія пізнала тепер своє пісанництво в європейському просторі і не бажає слухати свого еміграційного уряду в Лондоні, який — не почувуючись до ніякої відповідальності — утік і веде війну. Норвегія ж присвятить усі свої сили до того, щоб позитивно співпрацювати для тривалого миру в Європі.

Новий мадярський уряд: Каляй прем'єром міністрів.

Також і в Мадярщині на початку цього місяця наступила перебудова уряду. Уряд Бардоші передав регентові Горті свою димісію, після чого регент іменував Миколу Каляя прем'єром міністрів. Бардоші уступив із своїх станових міністра закордонних справ та прем'єра міністрів внаслідок міністра закордонних справ. Впрочім усі док занедужання. Та він, скоро тільки видужає, перейме на себе знову обов'язки члени кабінету Ляслю фон Бардоші залишаються на своїх становищах. Новий же прем'єр міністрів зараз таки на почат-

ку підкреслив, що в політиці Мадярщини, особливо ж в її зовнішній політиці, не зайдуть ніякі зміни. Найкращою запорукою цього є очікуваний поворот Бардоші на становище міністра закордонних справ. Місце Мадярщини внутрі Європи, по боці Німеччини та Італії. Якщо ж іде про внутрішню політику, то очікувана загострена політика у відношенні до жидівства.

Кріпс — перший большевик в англійському уряді.

З того часу, коли Стефорд Кріпс залишив пост амбасадора в Москві, пану Черчілеві виріс сильний та завзятий противник. Досі намагався Черчіль збувати большевиків менш або більш пустими обіцянками та рівночасно підпорядкувати своїм власним планам. Зате Кріпс став живим доказом того, як широко відкрив Лондон свої двері для большевизму. Він може приписувати собі, що зрештою не є надто почесною річчю, щоб у його особі бачили в англійському уряді першого большевика в найправдивішому значінні цього слова. Кріпс саме був тим, який натиснув на Черчіля, щоб той відкликав свою минулорічну атлантийську заяву. Через те створилася б для большевицьких апетитів на здобуття Європи куди більша допомога, як досі, що саме і є під геперішню хвилину метою та ціллю заходів Кріпса в Лондоні. Через те найшовся Черчілю в неприємних тарапатах, бо з одного боку не хотів би він у ніякому разі розгнівати большевицького союзника, та з другого боку під теперішню хвилину, саме через поразки, яких зазнав на Тихому океані, має він ще менше змоги, як досі, дати якунебудь позитивну допомогу для большевиків. Щоб позбутися невідгідної Сталінової труби в особі пана Кріпса, рішився Черчіль вислати його зі спеціальними дорученнями до Індії.

і таким чином прибавили важких пошкоджень британській постачальній промисловості, яка вповні відповідальна за задоволення потреб країни, особливо тепер, коли відпали американські доставки. В парі з поступом часу й покращанням кліматичних та атмосферичних умовин також і ці атаки прибиратимуть на силі та пробоевості.

ЯПОНСЬКІ УСПИХИ НА ТИХОМУ ОКЕАНІ

Здавня вже напружені відносини між Японією та Злученими Державами Америки довели до того, що 8 грудня минулого року Японія виповіла війну Злученим Державам Америки та Великобританії. Силу англо-саської потуги на Тихому океані становив цілий пояс сильно укріплених бастионів, що тягнулися, починаючи з Сінгапуру, через Гонг-Конг, Манілу, Голяндську Індію, Австралію та Гаваї аж по Тихоокеанське побережжя Злучених Держав Америки. Японське летунство та воєнна фльота вже в перших днях знищили англійсько-американські сили на Тихому океані, при чому затоплено сім лінійних кораблів, та велику кількість кружляків і інших кораблів. Водночас збито або знищено на землі багато сотень британських та американських літаків. Японські морські та сухопутні одиниці широко закріпленими маневрами висадилися на американських островах Тихого океану та на Філіпінах. Водночас після пакту приязні з Сіямом японські частини зайняли від сторони французького Індокитаю Сіям та перейшли в наступ проти Маляї з метою захопити Сінгапур. Ще в той час, коли були в ході ці операції, японські частини зайняли найбільші острови Голяндської Індії, в останніх днях, Нову Гвінею. В той же час почали японські збройні сили похід з Сіямом проти Бурми. Гегемонія Злучених Держав та Великобританії на Тихому океані перейшла вповні в японські руки. При цьому не слід забувати, що Японія одночасно бореться на сухопутньому фронті проти Китаю маршала Чякайшека. І японський військовий провід заступає погляд, що ця боротьба увійшла теж у свою вирішальну стадію. Японський прем'єр-міністр Тойо звернувся до китайської нації з закликком закинути вже раз безвиглядну війну і, як годиться братній нації, стати по боці Японії.

ПІВНІЧНА АФРИКА ТА СЕРЕДЗЕМНЕ МОРЕ

Для відтяження інших фронтів та з уваги на розвиток подій у Східній Азії в кінці листопада минулого року наказав британський уряд головнокомандувачеві британських частин в північній Африці, генералові Аучіндекові почати наступ проти німецько-італійських частин в північній Африці. Треба згадати, що британська армія одержала значні підкріплення та була вивінувана в найновішу зброю. Ціллю цих британських операцій мало бути повне опанування італійської Африки аж по кордони Тунісу. За час восьмижневих зав'язаних змагань не вдалось таки британцям розбити остаточно німецько-італійські сили, дарма, що стільки людей та матеріяли кинено в цей вій. Зєдинені німецько-італійські сили під проводом генерала Роммеля серед безнастанних боїв відступили пляномірно на сильні станції та почали тоді зав'язати протинаступи, які прибавили ворогові важких втрат і довели вже до того, що відбито велику частину відданих раніше теренів. Це викликало великі порушення так у Лондоні як і у Вашингтоні, бо там тепер прийшли до переконавання, що німецько-італійські сили в північній Африці не сила розбити.

Військове положення

БОРТЬБА З БОЛЬШЕВИЗМОМ

Після останніх великих офензив з пізньої осені, в яких німецькі частини підступили на північному відтинку фронту аж під Ленінград, на середньому відтинку фронту до пояса укріплень Москви і на південному відтинку до Донецького басейну, перші зимові місяці, незвичайно холодні, принесли з собою з коначности певного рода припинення операцій на більшу мірку. Але ж це в ніякому разі не значить, що воєнні дії на сході припинилися; провід німецьких військових частин обмежується в цей спосіб до того, що зі сильних становищ малим накладом сил відпирає російські протинаступи, щоб підготовитися для майбутньої весняної офензиви. Большевики здавна поклали свої найбільші сподівання на гостру зиму, бо вони виходили із правильного заложення, що у випадку, коли їм в час зими не вдасться відкинути німецькі частини, то весною нічого вони не вдіють. Цим саме і пояснюється те, що большевики на протязі зими кидали величезні маси людей і матеріялів в бій та раз-пораз намалися переломати сильні німецькі становища. Але ж бо всі ці жертви пішли на марне, бо навіть малі теренові успіхи, які виникнули у зв'язку з пляномірним відступом німецьких зєднань на приготовані раніше певні становища, не може в цій справі нічого змінити. Тимчасом німецькі частини переходили часто до протинаступів і у багатьох випадках здобували знову віддані раніше нарочно терени, як це показує виразно відбиття міста Теодозії

на Кримському півострові. Отся німецька тактика занепокоює не лише большевиків і не лише відбирає їм можливість з більшими силами протиставитися весною німецьким наступам. Ця німецька тактика занепокоює теж і то в першу чергу Велику Британію, яка в цій тактиці мусить признати мудре маневрування, що ошаджує людський матеріял.

БІЙ НА АТЛАНТИЙСЬКОМУ ОКЕАНІ

Боротьба проти Великої Британії, по якій боці станули в грудні минулого року теж і Злучені Держави Америки, має на меті в першій мірі відрізати довіз необхідних для життя засобів, як теж знищити пристані, корабельно-будівельні варстати та промисл. Боротьба на Атлантийському океані проти британського та американського торговельного судноплавства була досі незвичайно успішна та захоплювала своїми діями — як раз-по-раз подають спеціальні повідомлення — широкі простори аж ген по північно-американське побережжя. На цих просторах самі тільки німецькі підводні човни затопили 151 кораблів містотою поверх 1 мільона тон.

Британська воєнна фльота зазнала в останніх тижнях теж важких ударів і мусіла заплатити ціною поверх 40 морських одиниць, в тому великим лінійним кораблем „Баргем“, дальше вже четвертою авіоматкою, багатьма кружляками та нищівниками. Німецькі літаки налітали теж безустанку на Британський острів, де нищили пристані та промислові споруди

Німецьке та італійське летунство і воєнні фльоти обидвох держав для підтримки цих наземних операцій перевели багато наступів на британські бази та на одиниці британської воєнної фльоти і зазнали теж і тут дуже важких втрат ворогові. В першу чергу від тижнів Мальта була виставлена на безупинні бомбарду-

вання день і ніч, так, що відпадала як база для фльоти та летунства англійців. А в пристанях Гібральтару і Александрії зростає кількість кораблів, які заїздять туди для направи.

Успіхи держав Пакту Трьох стають ще виразніші з цього зіставлення подій на бойових фронтах.

Італійські підводні човни, що оперували здовж побережжя Злучених Держав Америки, затопили загалом 27.224 тони ворожого корабельного тонажу.

5. III. 42. В оборонних боях на східному фронті відзначилися особливо поруч німецьких військ вальзонські частини добровольців. В важких боях на східному фронті втратили большевики за 11 днів 15 тисяч убитих і тільки ж саме ранених. Всі спроби пролому противника не вдалились. Німецька тяжка артилерія обстрілювала з добрим вислідом Кронштадт. Німецькі бойові літаки бомбардували пристаневі споруди на південно-східному й західному побережжі Великої Британії.

Японські частини фльоти затопили на південь від Джави 1 британський нищівник і 1 американську канонірку.

6. III. 42. Німецькі підводні човни затопили на північно- і середньо-американських водах 12 ворожих кораблів загальної містоти 42 тисячі тон. Японські війська здобули столицю Голландської Індії, Батавію. В цей спосіб закінчився по суті бій за Джаву.

7. III. 42. В північній Африці улітнінний випад німецьких розвідних частин. На схід від Марса Матрук ушкоджено поцілом бомби один великий вантажний корабель. Нищівні удари летунства у ворожі становища й скупчення військ над горішною Волгою.

8. III. 42. На середньому й північному відтинку фронту важкі втрати советів — 3 тисячі вбитих. Зістрилено 22 советські літаки.

Висад японців на Новій Гвінеї.

9. III. 42. Атаки летунства на ворожі шляхи постачання у Вальдайській області поцілили важко 36 транспортних поїздів. Пристаневі споруди Тобруку бомбардовано з успіхом.

Безумовна капітуляція ворожих військ на Джаві — 98 тисяч вояків. Японці зайняли Рангун.

10. III. 42. Знищено 52 советські літаки. Випад німецьких морських сил на Північному Ледовому морі. Німецькі підводні

Огляд фронтових подій

(Зі звідомлень Головної Кватири Німецької Збройної Сили та головних квартир збройних сил зісоюзених з Німеччиною держав)

16. II. 42. На східному фронті знищено 46 ворожих літаків. Японські війська вмишеровують до Сінгапуру.

17. II. 42. На Карібському морі затопили німецькі підводні човни 3 кораблі-цистерни загальної містоти 17 тисяч 400 тон. На східному фронті знищено 48 ворожих літаків.

18. II. 42. В боях на середньому відтинку східного фронту знищено 28 советських танків та зістрілено 51 літаків противника. Целебес у японських руках.

19. II. 42. Совети втратили 44 літаки. Перед норвежським побережжям затопили забезпечувальні судна воєнної фльоти 1 ворожий підводний човен.

Великий наступ японських бомбовиків на Порт Дарвін. При випаді фльоти на Суматру знищено 1 корабель-цистерну містоти 16 тисяч тон, 2 нищівники, і інший корабель-цистерну та 1 винищувач підводних човнів.

20. II. 42. Ворог мав в безуспішних наступах високі криваві втрати. В 2-ох днях знищено 79 танків, 39 літаків знищено. Японські висади на Тиморі й Балі.

21. II. 42. В середній частині східного фронту окружено одну ворожу армію. Ворог втратив при цьому 27 тисяч убитих, 5 тисяч полонених, 187 танків та багато воєного знаряддя. На Атлантику затопили німецькі підводні човни 17 кораблів загальної містоти 102 тисячі тон.

22. II. 42. На середньому відтинку східного фронту знищено летунство понад 200 возів ворога. На Мальті знищено бомбами 6 британських літаків, як також різні військові споруди.

23. II. 42. В часі від 1-го січня до 20-ого лютого 1942 втратив ворог на східному фронті 56.896 полонених, 960 танків, 1.789 гармат і поверх 8.000 усяких возів. Знищено 44 советські літаки.

Італійський нищівник „Чірче“ затопив артилерійським вогнем британський підводний човен.

24. II. 42. Німецькі підводні човни затопили перед американським побережжям та на Атлантику 8 кораблів загальної містоти 63.000 тон.

Японці окружили Джаву зовсім.

25. II. 42. Важкі ушкодження від бомб найтяжчого калібру в пристані Ля Валетта на Мальті.

26. II. 42. Німецькі підводні човни затопили на середньому Атлантику 7 кораблів, між тим 2 великі кораблі-цистерни, загальної містоти 52 тисячі тон.

Японські війська стоять 10 кілометрів перед Бурманським шляхом. Загальна кількість знищених японцями літаків на південному Пацифіку зросла до 177.

27. II. 42. Жвава діяльність німецьких та італійських розвідних частин на фронті Киренайки.

Перші японські бомбові налети на Індії. Японці на передмістях Рангуну. В морському бою на висоті острова Балі затопили японські морські сили 2 північно-

американські й 2 голандські нищівники та ушкодили важко 2 кружляки й 1 нищівник.

28. II. 42. Німецькі підводні човни, що оперували на Атлантику, затопили 5 кораблів загальної містоти 42 тисячі тон.

Великий морський бій біля Джави. Успішні наступи японських морських сил та летунства.

1. III. 42. На півострові Крим втратили совети поверх 4.000 убитих і 66 танків.

Японські війська висадилися на Джаві.

2. III. 42. Німецькі морські сили й летунство затопили в лютому 1942 79 ворожих торговельних кораблів, загальної містоти 525.400 тон. Крім цього ушкоджено важко 44 торговельні кораблі.

3. III. 1942. Успішні наступи німецьких спадних літаків на британські скупчення возів в Мармаріці. Німецькі бойові ескадри обкидували безупинно бомбами пристань Ля Валетта.

Японське летунство атакує австралійські пристані.

4. III. 42. Ворог втратив на східному фронті в 2-ох днях 75 танків. Леґіон СС Фляндерн здобув у завзятих рукопашних боях 25 бункрів.

Японські війська посуваються швидко на Джаві. Найважливіші бази та комунікаційні осередки в японських руках.

Мапа терену японської офензиви у південно-західній частині Тихого океану. Японські боеві дії ідуть проти Голандських Індій та Бурми.

човни затопили на західному побережжі Африки 4 ворожі торговельні кораблі, загальної містоти 27 тисяч тон.

Японці вже 100 кілометрів поза Рангунном.

11. III. 42. На півдні східного фронту відбито ворожі масові наступи з високими кривавими втратами для противника. Повітряні налети на летунські бази острова Мальта. Осягнуто бомбові поціли в гангари, та на відставні площі.

12. III. 42. Важкі втрати одної британської ескадри фльоти на східному Середземному морі. Важко поцілено 5 британських кружляків. На північно-і середно-американських водах затопили німецькі підводні човни 17 ворожих торговельних кораблів, загальної містоти 109 тисяч тон.

14. III. 42. На півострові Керч розбито в завязаних оборонних боях 46 ворожих ної містоти 82.500 тон, в тому 7 великих кораблів-цистерн. На східному фронті знищено в 2-ох днях 61 танків.

танків. Перед Тобруком бомбардовано склади матеріялів і табори військ.

15. III. 42. На півострові Керч високі втрати ворога. Знищено 42 танки. Німецькі підводні човни затопили на західно-індійських водах 12 торговельних кораблів, загальної містоти 70 тисяч тон, в тому 3 кораблі-цистерни.

Італійські винищувачі зістрілили в повітряних боях 8 британських літаків.

16. III. 42. Совети втратили при відбиванні їхніх масових наступів, піддержаних численними танками, на півострові Крим 48 танків і мали високі криваві втрати. В північній Африці відкинено ворожі розвідні частини та бомбардовано знову з успіхом Тобрук.

Японські підводні човни затопили на східному побережжі Пацифіку досі 20 ворожих кораблів, загальної містоти 160 тисяч тон.

Уведення в уряд керівників повітових станиць Земельного Уряду Львів у тернопільській області

У днях 20., 21. і 22. березня ц. р. обласний інспектор Поллюк увів в уряд в округах Тернопіль, Бережани і Чортків керівників повітових станиць Земельного Уряду. В офіційному впровадженні в уряд українських керівників цих станиць взяли участь керівник Земельного Уряду у Львові (дер Ляйтер дес Ляндамтес Лемберг), окружні старости, керівники С. Д., земельні інспектори, керівники німецьких урядів і голова Українського Комітету.

Повітові станиці обсаджено виключно колишніми керівниками повітів при окружних старостах на пропозиції Українського Комітету. Це без винятку люди, які або вже довший час управляли своїм повітом, або які щонайменше стоять у найтіснішому контакті з населенням і німецькою адміністрацією цих повітів.

Причиною створення цих урядів було передусім те, щоб українським селянам почерез їх власних земляків представити важливість їх становища та праці і постійною освітньою роботою головно в найближчих тижнях і місяцях зясувати їм необхідність віддати в 100 відсотках свої сили.

Поширення адміністраційного апарату Земельного Уряду не лиш на округи, але від тепер і на повіти, стало конечне ще й тому, що терен його праці збільшився видатно теж на найбагатшу під хліборобським оглядом тернопільську область.

Около 100.000 га хліборобської управної площі, яка дотепер не була управлена, призначили війти й солтиси на зарядження Земельних Інспекторів селянам до обробітки. Першим завданням керівників повітових станиць на найближчі дні й тижні дбати про те, щоб кожна пядь землі, яка досі лежала облогом, була заорана й засіяна. Запорукою успіху того великого завдання є те, що керівники повітових станиць є рівночасно референтами Земельного Комісаря і Повітового Ляндвірта та завдяки тому мають можливість спільно з німецькою адміністрацією повіту своєчасно ствердити й усунути всі труднощі, які виринуть. Усім керівникам повітових станиць будуть додані солідні помічники, які одержать віз і коні, щоб могли кожночасно виїхати в терен на села. Земельні інспектори в окружних містах одержать на зарядження Дистрикту особові самоходи і могутимуть у найко-

ротшому часі обїхати свої повіти і там, де виринуть якісь спеціальні труднощі, зможуть своєю особистою інтервенцією прийти з поміччю керівникам повітових станиць.

Друге завдання керівників повітових станиць у тому, що при реактивуванні великих хліборобських варстатів — завдяки своєму знанню місцевих умовин і досвіді — будуть дораджувати Земельним Інспекторам та кермувати працею в повіті.

Велике завдання Земельних Урядів перевести упорядкування ріллі вже сьогодні підготоване і уплановане. В розв'язці цієї важливої праці в майбутньому візьмуть участь теж і керівники повітових станиць. Обласний інспектор підкреслив передусім те, що керівники повітових станиць повинні у своїй діяльності завжди пам'ятати, що на тому терені, який Фірер включив у межі інтересів Райху, лиш той селянин може залишитися й користуватися господарськими та соціальними угодненнями, який уже сьогодні, в час найважчої історичної вирішної хвилини, якнайкраще у правляє свою ріллю і поступає згідно з розпорядками німецької влади по своїй найкращій волі і знанню.

На закінчення офіційного введення в уряд керівників повітових станиць земельні інспектори обговорили з ними вступні роботи і дали їм перші вказівки.

Створення Торфового Союзу у Ген. Губернаторстві

Для забезпечення добування та переробу торфу, зорганізував розпорядок Уряду Генерал-Губернаторства (Головний Відділ Лісництво) торфований союз, що має правну здібність та свій осідок у Кракові. Кермувати та заступатиме його директор союзу, якого іменує та відкликуює Уряд Ген-Губернаторства. Членами торфового союзу є всі особи та підприємства, що добувають торф, торфований порошок і торфову лолову, а також займаються коксуванням та газуванням торфу. На покриття адміністраційних коштів торфового союзу мають члени вносити суми, що потребують дозволу Уряду Генерал-Губернаторства (Головні виділи Лісництво та Фінанси).

Знесення роземних урядків для правно-маєткових справ власників сільських господарств

Розпорядком з 17-го лютого 1942 року знесено роземні уряди для правно-маєткових справ власників сільських господарств. Нових заяв про конверсію та впорядкування сільсько-господарських довгів не можна більше подавати. Справи, які залежні від роземних урядів, переходять до німецьких та ненімецьких судів. Німецьке судівництво компетентне в тих випадках, коли німецький громадянин або приналежний до німецького народу є позивником, або коли відповідна установа призначила його вірником майна довжника. Якщо необосновано приналежності справи до німецького суду, справи, залежні від роземних урядів, переходять до городських судів. Справи, які ще є в роземних урядах, перейшли до відповідних судів 27-го лютого 1942 р. в тому стані процедури, в якому вони знаходилися в момент переходу.

Ціна на дерево для погінної сили до генераторів

Керівник уряду устійнювання цін в Уряді Генерал-Губернаторства видав розпорядок, який заторкає справу устійнення цін на дерево для погінної сили до генераторів на деревний газ (Денник Розпор. Ген. Губ. ч. 2 стор. 122). Максимальні ціни на дерево для погінної сили для генераторів на деревний газ (погінне дерево) нормальної якості, яке має в собі не більш 25 відс. вогкості, виносить зл. 2,40 (1/20 мп.) франко роздільна на стація при заплаті на місці. При відборі що найменше 10-мп. погінного дерева визначену ціну зменшується на 5%. При доставі погінного дерева гіршої якості, особливо, коли воно має більш ніж 25 відс. вогкості, максимальну ціну обнижується згідно з тим, як зменшилася вартість дерева. Подобиці про обовязки роздільних стацій, подані подрібно у названому вгорі номері Денника Розпорядків. Цей розпорядок увійшов в силу з 23-им березня 1942 р.

Податок для льокалів в області Галичина

В розпорядку уряду Генерального Губернатора (Головний Відділ Фінанси) призначено, що податок від льокалів в дистрикті Галичина, в застосуванні податкових ставок згідно з арт. 5 рішення про податок від льокалів з 14 листопада 1935 року (Книга законів поль. республіки Нр. 82 поз. 505) накладатимуть в перше в 1942 та 1943 р. календарних роках. Основу для виміру податку (основу для оподаткування) творить для календарного року 1942/43, у відміну від арт. 4 названого вгорі рішення, 12-кратна кількість комірного, платного за місяць січень 1942-го року, або, коли йде про льокалі в січні 1942-го року невикористані чи замешкані безплатно, 12-кратна кількість комірного, якого жадали б в січні 1942-го року при винайманні льокалю.

Кожний кусок землі обов'язково управити

Посадник міста Кельце завізвав усіх власників та адміністраторів городів, незабудованих площ та інших вільних ґрунтів на терені Кельц, щоб вони управити їх у відповідній весняній порі, використовуючи кожний кусок землі під управу та засадження культур. Передусім слід садити картоплю та всякого ро-

да городину, як ось капусту, моркву, шпінак, салату, редьку, цибулю ітд. Якщо б хтонебудь не послухався цього розпорядку, неуправлені поля засадять та обсіють примусово на кошт та риск власників, і незалежно від того упертих покарають грошевою карою та тим, що відберуть їм харчеві картки.

Забезпека перед шкодами в сільському господарстві

Ледви чи коли застановляться поважно наші хлібороби над тим, які небезпеки грозять їх полям і городам — овочам їх праці, що коштують стільки труду та поту. Хлібороби знають вправді, що їх поля, їх пасовиська, їх городи й сади є основою життя для них та для їхніх родин. Вони бажають добути якнайбільше з поля, бо це однозначне з покращанням та запевненням життєвого рівня, але що роблять вони, щоб поборювати ворогів, про яких зараз буде мова?

Згодимося згорі, що проти природних катастроф, як от посуха, град чи повінь не може людська рука багато вдіяти. Цими шкодами кермує вища сила і їх треба прийняти в покорі.

Але є ще інші вороги. Перші з них та найбільші — це самі хлібороби, що погано управляють поля, недостатньо погноюють їх, дозволяють, щоб вони заростали бур'яном. Так грішать вони проти святої землі.

Є ще й інші шкідники та вороги, якими хлібороби мусять зацікавитися. Ось рік-у-рік погрожують їх маєткові та добробутові усякі личинки, хрущі, гусільниці, прибіші, гнильні зарази, жури і миші. Усі вони з'їдають та нищать щороку 20—25 відсотків збіжжя, овочів та ярин. Подумати тільки, що одна пара щурів розплоджується річно до 800—900 потомків, які потребують річно на корм рівно 60 сотнарів хліба. Одна пара щурів розмножується за 4 роки до 10 мільйонів потомків. Потомство одної пари мишей дає річно 360 мишей, які разом потребують в році 17 сотнарів солонини.

Як видно з цього, жури й миші — це дуже дорогі столівники.

Борознюки та хрущі спричинюють напр. щорічно у Франції шкід на 40—160 мільйонів франків. І з цього можна догадатись, які шкоди спричинюють ці два шкідники Генерал-Губернаторству, а в парі з тим і кожному хліборобові.

Ще більшим шкідником є картопляний хрущ, якого вправді в Генерал-Губернаторстві ще не помітили, але на якого треба пильно вважати. Одна-одинок самичка цього хруща може розмножити підчас одного літа 31,500 000 потомків. Вони потребують для корму картопляного поля площею в 10 моргів. Картопляний хрущик живиться листками картоплі, які він обідає до чиста, у висліді

В 1941-ому році зорганізовано в дистрикті Краків 160 сільсько-господарських шкіл з рівно 50 тисячами учеників та учениць, у тому числі 20 українських шкіл з 4.800 учнями. Дистрикт Краків має крім цього понад 17 сільсько-господарських фахових шкіл і 7 сільсько-господарських надзвичайних шкіл.

чого гони картоплі завмирають. Цей шкідник виступає під теперішню пору на більшу міру у Франції, де в 1935 році облав він 77 з усіх 88 французьких округ.

Також ліс має своїх шкідників, які

Як працює одна Сільсько-Господарська Окружна Кооператива

Кожний, хто бажає собі добробуту населення та відбудови господарського життя, розуміє, яка важна для сільського господарства та його продукції кооперація. Вона охоплює щораз нові ділянки життя.

Сільсько-господарська окружна кооператива у Варшаві, заснована 1940 р., та її повітові кооперативи в Отвоцьку, Рембертові, Тлушеві, Легіонові, Пясечні Прушкові і Влохах виказують щораз кращу діяльність. Уже тепер показалося, що кооперативу засновано у слушному часі.

Мета Сільсько-господарської окружної кооперативи у Варшаві — це скуповувати сільсько-господарські продукти та дбати, щоб сільські господарства були позасоблені — очевидно в межах сучасних, обумовлених війною, можливостей — у всі конечні в цьому господарстві продукти. Населення округи Варшава-повіт має тепер змогу купувати по сталих цінах насіння, сільсько-господарські машини і приладдя, штучні погної, розплодові тварини і таке інше.

Так Сільсько-господарська окружна кооператива у Варшаві справдила в 1941 р. 200 штук розплодової худоби з Німеччини і розділила їх між хліборобів згідно з урядовим пляном розподілу та вказівками Виділу прохачування й хліборобства при окружному старостві Варшава-повіт. Крім цього справджено з Німеччини та розділено 800 льох, 6000 поросят та 60 кнурів. І безроги і худобу продано по урядових цінах, а тому й найбільшній селянин висилі був таку розплодову тварину купити. У найближчому майбутньому справдять зі Східної Пруссії ще й розплодових кобил.

Сільсько-господарська окружна кооператива у Варшаві скуповує і далі вовну від сільських господарств і дає їм у свою чергу, як премію, текстильні товари. Скуповує також кости, щітину, волосін і сирі шкіри. Усі ті сирівці переходять опісля дальший обріб і їх продають населенню, як продукти першої потреби, по низьких цінах. З продуктів першої потреби дістають м. і хлібороби, як премійні товари, кормові паші, мило,

щороку винищують сотки га дерево-стану.

До згаданих шкідників у полі та лісі додаймо ще шкідників у хаті та насікомих, що погрожують навіть людському здоров'ю: хатних мух, блошиць, вошей, бліх, молів. Хатна муха є вельми небезпечна для здоров'я, бо переносить бакцилі та гнильну грибку. У стайнях вона затомлює худобу. Де нема мух у стайнях, там завжди видатність молока більша. Молі з'їдають таки під носом людини її одіжу. Одна-одинок самичка моля кладе в році 470 тисяч яєць.

Так назвали ми ворогів хлібороба у хаті, на подвір'ї і в полі. Ми вказали, які шкоди вони спричинюють. У дальших статтях будемо у зрозумілій формі обговорювати поодинокі шкідників, їх спосіб життя, розмножування та засоби боротьби з ними. Хлібороби зрозуміють самі, що безпека перед шкодами в сільському господарстві — це негайна konieczність, якщо вони хочуть зберегти своє здоров'я, своє майно та свій добробут.

цукор, нафту, горілку, текстильні товари, залізо, шкіру і т. д.

У цьому році справдять коло 5000 розплодових овець і 70 баранів-мериносів, а також 5000 молочних кіз, 2000 розплодових коров, 1000 розплодових льох та яких 10.000 поросят.

Магазини кооперативи перенесено в січні з жидівської дільниці, де вони досі находилися, до арийської дільниці, у якій кооператива має власний шмат ґрунту з відножною залізницею.

Сільсько-господарська окружна кооператива начислює, хоч існує недовгий час, уже 6000 членів і кількість їх постійно росте.

Виконання розпорядків

Розпорядки та оповіщення, які видають німецькі установи, доступні всім волястям, як вони не були б віддалені, афішами, оголошенням у пресі і т. д. За виконання цих оголошень, які мають для сільського населення незвичайно велике значення, відповідають панове вїйти. То ж якщо видано такий розпорядок, наприклад про обов'язок здачі контингенту, або подібне, панове вїйти мусять пильно стежити за тим, щоб у виконанні розпорядків не було непотрібних зволікань, або щоб його зовсім не знехтували. Найчастіше з ось такого відтягання виходять шкоди не лишень для поодинокіх осіб, які намагаються не виконувати тих розпорядків, але й для цілої громади, як це вже нераз в довірочних інформаціях для панів вїттів підкреслювано. То ж проситься панів вїттів ще раз з цілою рішучістю дбати про докладне та шкоре виконання всіх розпорядків в Генерал-Губернаторстві.

*

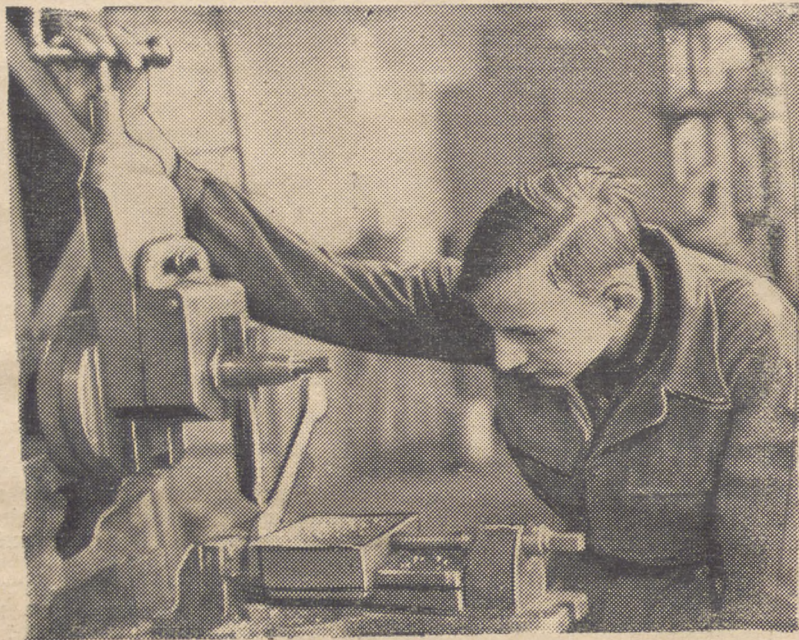
На окрему акцію доживлювання дівчери в Генерал-Губернаторстві на піврік від вересня 1941 до березня 1942 виділено з державних субвенцій з дозволом та з окремою піддержкою німецької адміністрації квоту 2,5 мільона золотих до диспозицію на ту ціль.

Молодь повинна змагати до того, щоб повністю опанувати звання

Дуже часто молодь після закінчення народної школи хапається за звання, неопанованого нею як слід, щоб могли скоро заробляти, дарма, що овиказує спосібності виконувати з успіхом вповні опановане звання. Думка молоді чи то батьків, будь-тоби виконуючи невивчене вповні звання, знайде поплатніше заняття, як у вивченому званні — велика помилка. Вправді молодець, що виконує працю, неопанувавши вповні свого фаху, заробляє декілька золотих більше в порівнанні з учнем, що вивчає якийсь фах, але так має справа тільки на короткий час навчання, бо з хвилиною, коли учень склав іспит на челядника або й майстра, користі

Вже тепер в розгарі війни зарисовуються майбутні завдання нової Європи, яка займатиме в майбутньому провідне становище в ділянці промислу та торгівлі. В багатьох випадках цей майбутній розвиток можна тільки зазначити і повне переведення в життя всіх його плянів залишається на після-воєнні роки.

Простори середньої Європи це промислові терени першорядного значіння і Генерал-Губернаторство матиме в майбутніх роках можливість прекрасного розвитку під промисловим оглядом. Внаслідок цих думок уважаємо вже сьогодні необхідним заінтересуватися оцими проблемами майбутнього та звернути увагу населення на

Інтелігентна та витривала праця біля ремісничого варстату вимагає поважної уваги і зосередження. Але якраз зусилля при науці ремесла дає солідні прироби

з вивченого звання в порівнанні з невивченим виходять яскраво назверх. А ці користі — це можливість кар'єри та зв'язаний з тим вищий заробіток, постійне заняття та збільшене вдовільня з виконуваної роботи.

Невивчена звання не має даних на те, щоб розвинути та оформити в молодій людині природою дані здібності та волю. Повне розвинення цих здібностей за певне тільки при вивченому званні.

Панове війти повинні освідомленням батьків та молоді довести до того, щоб молодь горнулася до вивченого звання, яке дає їй запоруку успіху та росту в житті.

В зв'язку з тим належало б ще вказати на можливість перевишколу на фахових робітників в металевому промислі.

Дуже часто говориться і ще частіше чується, що жиемо в сторіччі техніки, в сторіччі далекосяглої моторизації та механізації. Сьогодні живемо далеко скоріше, як колись, наші потреби розрослися, а фабричне виробництво досягнуло незнані досі розміри. З цього виийшла в останніх роках зміна в житті продукції, винайдено багато нових та скомплікованих машин. Перед нами ще великі завдання. Оге все викликало теж основні зміни на ринку праці. Позначається щораз більше запотребування та щораз більше пошукується фахівців-спеціалістів з фабричної та ремісничої ділянки.

ті звання, перед якими відкриваються в майбутньому найкращі перспективи. Маючи на увазі цей майбутній розвиток багатьох великих промислових закладів Німеччини і Генерал-Губернаторства організовано передвишкільні заклади, щоб усім, які інтересуються технічними фахами, дати можливість здобути ті знання, які зможуть злепвити їм певний та вистарчальний прибуток. Курси, влаштовувані в цих промислових закладах, дають можливість теж некваліфікованим силам здобути в якнайкоротшому часі широкі знання і внаслідок цього старатися у великих підприємствах про становища фахових робітників та спеціалістів.

В Генерал-Губернаторстві відкриється після війни, внаслідок великанської розбудови промислу, поле праці для тих кваліфікованих робітників, які — працюючи практично — набули ще вправи в різних ділянках праці. Знання, здобуті під час перевишколу та далі у практиці, при варстаті праці, вистарчатимуть в багатьох випадках для того, щоб ремісники могли пізніше стати самостійними та виспеціалізуватися в обраному званні. Добрий фахівець-ремісник, спеціаліст у своїй ділянці, має в майбутньому багато можливості й, більше ніж скромний службовець, на становище якого вчилось багато людей.

Перевишкіл проходить досі в Кракові та Ченстохові. Через промислові школи в обидвох цих містах перейшло досі ба-

3 кооперативного життя в Галичині

Перед війною Галичина мала добре розбудоване кооперативне життя. Але більшовики вповні розбили те життя та насалили на це місце свої власні кооперативні організації. В цих більшовицьких кооперативах вирішальним чинником були жида. 22 місяці більшовицького панування позначилися дуже некорисно на кооперативі. Багато з колишніх кооперативних керівників та співробітників заслано або замордовано, населення зубожіло, запасу товарів не було. З цього приводу відбудова кооперативного життя в області Галичина була незвичайно важка. Сьогодні кооператив поставлена в Галичині вже так, що вона може грати вирішальну роль так при охопленні сільсько-господарських продуктів, як теж в роздільному апараті. В сільсько-господарській ділянці працює в кожній окрузі одна сільсько-господарська окружна торговельна кооператив, які є об'єднані в Центросоюзі, як у торговельній централі. Численні молочарські кооперативи, які вдержуть у своїх руках постачання молока та масла, зосереджені в Маслосоюзі. Народна Торговля із своїми клітинами забезпечує міське населення. Польські повітові, місцеві й молочарські кооперативи почали вже теж свою діяльність. В самому Львові є споживча кооператива „Єдність”, яка має багато пунктів продажі. Над дальшою розбудовою кооперативного життя в Галичині інтензивно працюють.

За злочини, заподіяні в лісі, будуть дуже суворо карати

Кожного року бувають великі шкоди для народного господарства через пожежі в лісах, які повстають здебільшого через легкодущність та неухагу. Неухажно кинений недокурок цигарки, або вогнище, яке запалено для того, щоб підогріти напиток, знищило вже нераз багато моргів та гектарів ліса. Саме тепер, коли починається тепліша пора року, треба з великим притиском звернути увагу на значення ліса та на його охорону. Сулоро заборонено в лісі курити та розкладати відкриті вогнища. В розпорядку про охорону ліса та дичини в Генерал-Губернаторстві передбачені високі кари за проступки в лісі. Винних може покарати суд, попри грошеву кару, яка може йти в тисячі злотих, теж примусовими роботами в лісі або й карою в'язниці. Високі кари накладатимуть теж за крадіж дичини. Війти та начальники громад, як довірені мешканців своїх волостей та сіл, мусять звернути увагу на ці вказівки тим, що розліплять вказівки на видному місці і — далі — остерігатимуть своїх земляків перед строгими карами, а враз із тим оберігатимуть цілий народ перед шкодами.

гато тисяч мужчин, які на кільканадцять тижневих курсах засвоїли собі потрібне фахове знання, щоб могли займати становище кваліфікованих робітників. Безпосередньо зі шкіл передано їх на відповідну фахову роботу.

Діяльність Допомогових Комітетів

Хоча існує девіза „Хто не робить, не повинен їсти“, то є чимало людей, що не встигли, хоч і хотіли б, заробити на прожиток, всеодно — з приводу старшого віку, втративши змогу працювати, чи — якщо йде про жінок — з приводу труднощів у виконанні своїх хатних обов'язків. Є також люди, що не мають засобів до життя, хоч голосяться в Урядах Праці і хоч роблять усі заходи, щоб будьяку працю дістати. Та все ж і ці люди мусять десь мешкати, мусять щось їсти, мусять вдержуватись на поверхні життя. Польський Допомоговий Комітет у Варшаві взяв на себе обов'язок опікуватись тими людьми, зокрема такими, що заслуговують на піддержку і маючи їх около 16.000 у реєстрації, виплатив їм у часі від червня до грудня 1941 р. суму 1,757 000 золотих на комірне, на лікарську допомогу, на прожиток, світло й газ, шкільні оплати та врешті на кошти похоронів.

На покриття видатків у зв'язку з допомогою діяльністю Польського Допомогового Комітету у Варшаві в часі від січня до березня 1942 р. Уряд Генерал-Губернаторства виасигнував дотацію в сумі 900.000 золотих, а управа міста Варшава суму 830.000 золотих. Польський Допомоговий Комітет диспонує крім цього сумою 300.000 золотих з переданих до його диспозиції фондів.

Загальна сума фондів, що їх призначив Уряд Генерал-Губернаторства в господарському році 1941/42 в користь Польського Допомогового Комітету у Варшаві, дає разом 6,000.000 золотих. Крім цього дала йому управа міста Варшави 12,335.000 золотих, а сам комітет зібрав 2,550.000 золотих.

В межах господарської допомогової акції Польської Головної Опікунчої Ради зорганізовано шесті вже варстати, що виробляють забавки з дерева та з якими получено й лялькову клініку. В делегатурі у Стришеві ця ж Головна Опікунча Рада закупила всю продукцію солом'яних мат, що їх виробляють тамтешні халупники. Делегатура в Конськмі виплатила в грудні забавковим варстатам субвенцію у висоті 6.000 золотих. В Кельцах кравецький варстат дістав дотацію в квоті 5.000 золотих, а в кельцькому повіті зорганізували курс трикотарства. У Кракові Головна Опікунча Рада дала 2.000 золотих позички на зорганізування виробництва пантофлів. Емісійний Банк у Кракові передав Головній Опікунчій Раді з допомогового фонду досі 4.399 допомог на загальну суму 2,495.730 золотих.

У грудні Головна Опікунча Рада розділила між потребуючих одягу й білля загальної вартості 100.000 золотих. Кількість допомогових станиць, що мають на меті доживлювання дівчорі, збільшилася на кілька новостворених таких станиць в повітах Краків, Кельце, Мехув, Перемишль, Радомско і Сохачев. Захист у Закопанім, що вже тепер опікується 35 дітьми, буде поширений.

В порозумінні з німецькою владою Головна Опікунча Рада розділила віддані до її диспозиції харчеві засоби так:

округа Варшава: 3.271 тон товщів, мук, бараболь, цукру, мармоляди, меду та 35.000 штук яєць;
округа Краків: 1.176 тон товщів ітд. та 35.000 штук яєць;
округа Радом: 897 тон товщів ітд. та 30.000 штук яєць;
округа Люблин: 665 тон товщів та 25.000 штук яєць.

Разом 5.949 тон харчевих засобів та 125.000 штук яєць.

Крім цього Головна Опікунча Рада розділила між станиці доживлювання 7.000 кг. сурогатів кави, а то на 10 повітів люблінської округи та на 6 повітів в інших округах.

*

Український Центральний Комітет почав при вельми сильній піддержці німецької влади додаткову акцію доживлювання убогого населення на Лемківщині, відкриваючи т. зв. народні кухні та видаючи в них обіди. Йде про терен, що вже в довоєнних часах був з господарського погляду дефіцитовий. Староство в Новому Санчі дало в межах тієї акції харчеві засоби для 13 таких народних кухонь, що прохарчують населення 16 сіл. Ці кухні на терені повіту Но-

*

В межах поширювання організації Польської Головної Опікунчої Ради в Галичині створено Польський Допомоговий Комітет у Золочеві з делегатурою у Бродях та такіж комітети в Тернополі й Бережанах. В організації стадії наводяться допомогові комітети в Камінці Струмилівій, Судовій Вишній й Чортковій.

Досі зорганізовано в Галичині 12 допомогових комітетів.

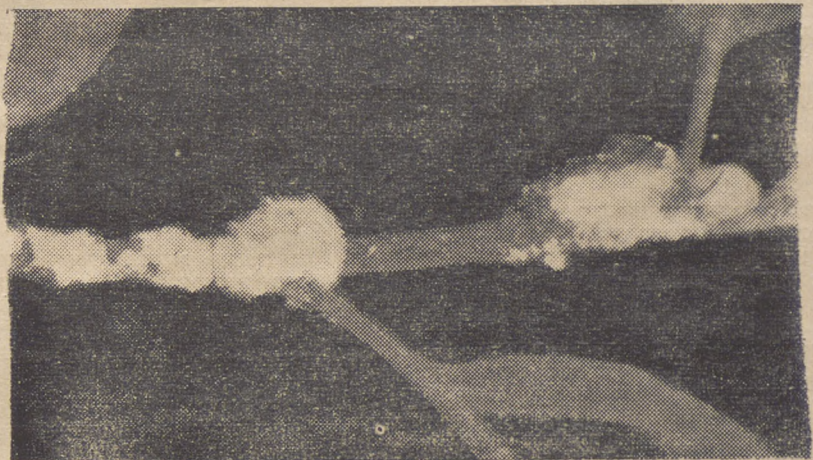
Язва кривавої мшиці і боротьба з'нею

Вчасно вліті та восени подибуємо доволі часто на гілках та пнях яблунь білі ватовагі нарости. Іноді їх так багато й такі вони великі, що дерева виглядають ніби осніжені або покриті інеем. Зблизька помітимо зразу, що ці клапти це синяво-біла восковина, яку незугарні бронзово-червоні мшиці виділюють тендітними, кучерявими ниточками. Якщо мшицю роздавити, з неї вийде брунатний, кривавий сік, що й придав цій комасі народню назву кривавої мшиці.

Влітку атакує вона справила спиник листка та його продовження. На старших гілках та на пні сидять здебільшого криваві мшиці непомітно під корою, також під перев'язками ран та в інших захисних місцях. Можна їх найти і на коріневій шийці над самою землею, в невеликій глибині і на коріннях.

У місяці травні та червні, коли погода тепла, кривава мшиця вельми швидко розмножується.

Висисаючи соки овочевих дерев, мши-

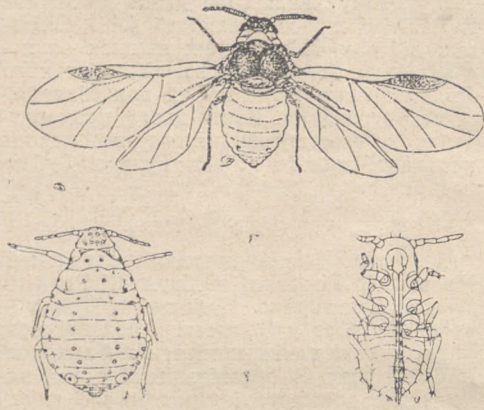
Гілка яблуні, яку обпала кривава мшиця (небагато побільшена).

Кривава мшиця, яку звать також мшицею-вовнянкою, це один з найнебезпечніших комашиних ворогів управи яблук. Задомовлена у північній Америці і зятяжена звідти під кінець 18-го століття до Європи, поширилася тут швидко, не зважаючи на всі протизаходи, в тепліших околицях: стала справжньою язвою. На високогір'ях та на півночі вона менше шкідлива, а то й зовсім її немає. Зокрема вибирає собі вона теплі, вогі та захоронені від вітру пристановища, отже напр. південні стіни будівель, вузькі городи й сади ітд. Криваву мшицю зустрічаємо найчастіше на яблуні. Іноді находимо її і на грушці та інших овочевих деревах, але тоді вона здебільшого нешкідлива.

Кривава мшиця осідає скупченнями на деревних або здеревлених частинах рослин та присисається залюбки до вторішних гонів чи засклеплень ран. На моло-

ця забирає їм нетільки найважливі для росту дерева речовини. В місяцях, що їх вона обпадає, творяться губчасті нарости, що поростають опухлою корою і врешті тріскають. Внарі з дальшим розмноженням мшиць ці опухи стають щораз більші та можуть зчасом виродитись у велетенські раковаті нарости, над якими врешті-решт видіють вистаючі шматки гілок, що не маючи відповідної захорони від кори, зимою здебільшого відмерзають. Від обпаду мшиці творяться і на коріннях яблїнки гузи та тяжко їх пошкоджують. Дереву, що їх сильно обсіла мшиця, родять меншеватні овочі, плодovitість їх підупадає і врешті зовсім припинюється.

Молоді мшиці, заки почнуть їсти, лезать по всьому дереву, перелазять з одного на друге, а якщо підхопить їх вітер, може занести їх навіть на віддалі кількох сот метрів. Та найсильніше поширю-

Вгорі: крилата кривава мшиця (14 разів побільшена), ліворуч доросла безкрила кривава мшиця (14 разів побільшена), праворуч: тількищо вроджена мшиця (14 разів побільшена).

ється мшиця з посилками недезинфектованих дерев з овочевих шкірок, які вже мшиця обсіла. Якраз так поширилася ця язва на всі майже області земської кулі, у яких ростуть яблуні. Тимто молоді яблінки треба, заки посадимо їх, основно віддезинфекувати або доручити таку дезинфекцію овочевій шкілці.

Досвід навчив, що кривава мшиця оминає в більшій чи меншій мірі деякі роди яблiнок, обпадаючи зате правильно та пошкоджуючи сильно інші. З цього ясно, що від шкід від кривавої мшиці можна найпевніше забезпечитись, добираючи правильні роди дерев. Яблуні, що їх щорічно обпадає сильне кривава мшиця, щіпимо для цього такими родами, які для неї не підходять, або заступаємо їх такими ж щіпами. А що кривава мшиця зимує найчастіше на коріневій шийці та коріннях яблунь, то й добір відповідних підкладів має велике значіння.

Пошесне розмножування кривавої яблінкової мшиці появляється першусього в затишних від вітру та теплих околицях, а виставлені на вітри отворені області вона звичайно оминає. Тимто й треба заклади яблінкові сади широко і провіино та просвітлити їх, вирізуючи зайві дерева. Якщо закладаємо сад, треба взяти під увагу, що яблуні вдаються найкраще на глибокій, середньо-вогкій глиниці та що деякі їх роди дають добрий овочезбір тільки в означених околицях. У повному рості потребують яблуні достаточного погною, бо недожива підсилює їх вразливість на язву мшиць. В замкнених яблуневих садах даватимемо тому попри тваринний погній, компост ітд., відповідно до родючости землі, ще й штучними погноями кожного року 3—4 кг. сіркового амоняку чи салітри, 4—5 кг. вапна 40% та 4—5 кг. томасини. Що три до п'ять літ треба землю в саді звапнити 30—50 кг. вапна. Овочеві дерева, що стоять одинцем або окремими рядами на добре управленій землі, не потребують поважнішого погноювання. Кажуть, що обильне погноювання робить зокрема дерева відпорними на мшиці, але критичні розсліди не підтвердили цього. Також усякі речовини, що їх вводять у пень, виверчуючи в ньому діри, показалися безсилами проти тієї язви.

Де неможливо є заступити ті сорти яблунь, що їх обпадає мшиця, іншими та більш відпорними і неможливо спинити цю язву природними її ворогами, треба цю заразу на обладеному нею дереві поборювати так:

Головну боротьбу з мшицею переводимо пізно восени, або в безморозні зимові дні. Протинаючи та підчищуючи дерево, усуваємо не тільки дикі гони, але й усі гілки, що їх обпала мшиця та на яких потворилися вже через неї гузоваті нарости і вирізуємо їх аж до здорового дерева. Рани замазуємо, як звичайно. Стару, потріскану кору зішкробуємо, та зіщітковуємо чисто, щоб скупчення мшиці під нею відслонити й опісля винищити. Усі обрізи дерева збираємо разом і палимо. Опісля скроплюємо усе заражене дерево нормальною садівничою карболіною, яку розробля-

мо водою на 5—8 процентову, відповідно до роду дерева. Дерево скроплюємо садівничою сикавкою з добрим розпильником та продовжувальною рурою. Якщо дерева мають мшицю на коріневій шийці та на головних коріннях, відкопуємо аж до них землю і скроплюємо і їх обильно. У найближчу весну перевірюємо висліди зимової боротьби й винищуємо усі вчасні скупчення блошиці на пні та на грубших гілках. До цього вживаємо також садівничої карболіни чи інших речовин, от хочби льняного олію, пального спирту з додатком одного відсотка шеляку чи іншої рідиною проти мшиць. Усі ці речовини розмазуємо сильною кистю, вважаючи, щоб не пошкодити кори. Якщо дерева переглянути ще й у літі та винищити і дальші скупчення мшиць, то зможемо вдержати більші сади свобідними від цієї язви.

Боротьба з пятнистим тифом

Як це видно з часописів, в Генерал-Губернаторстві множаться захворювання на пятнистий тиф. Хоча цим заторкнені в першій мірі міста й не так дуже села, все таки треба, щоб панове вийти у своїх волостях звертали увагу на заходи для забезпечення перед тифом. Пятнистий тиф, званий теж пятнистою гарячкою, шириться всюди, де тільки панує бруд та нечистота. Бо пятнистий тиф поширює передусім вош, головню ж вош із одежі, а воші і живуть тільки там, де людина не дбає про порядок та чистоту. Із цього приводу треба все пригадувати про зберігання хоча б найпримітивніших гігієнічних заходів. Панове вийти мусять розяснювати мешканцям своїх волостей, наскільки конечним є у їхньому власному інтересі вдержувати в кімнатах чистоту, щодня митися, досить часто та ґрунтовно мити волосся, змінити білля, однаково натільне білля як і білля з постелі, а у випадку, коли це неможливе, що найменше часто гладити білля гарячим залізком, при чому звертати увагу передусім на шви. Якщо населення зберігатиме всі оці вказівки, то вош не зможе загіздитися там, де дбають про чистоту і через те небезпека захворювання на пятнистий тиф згачно зменшиться.

Але ж бо і найчистіша людина може набратися вошей, які вже мають у собі отрую пятнистого тифу. Це діється при зустрічі та зіткненні з нечистими та непорядними людьми. Після цього вистачає одне вкущення такої зараженої воші і людина хворіє на пятнистий тиф. Щоб уникнути цієї небезпеки, кожна людина мусить зважати на те, щоб не стикатися з нечистими, забрудженими людьми. В першу чергу належить берегти себе від жидів, які, як відомо, є найбруднішим та найбільш непорядним народом. Ніколи не повинні ми купувати у жидів одежу, хоча б ціна на неї була не знати яка низька, бо в частині одежі, купленої у жидів, можемо легко принести в хату вош.

У випадку, коли в волості вже є захворювання на пятнистий тиф, мусять панове вийти звернути якнайгострішу увагу на те, щоб цих недужих негайно відставити до найближчої лічниці і щоб людей із окруження хворого основно продезинфекували спеціально призначені до цього санітарі. Доки не переведеться такої дезинфекції, члени сім'ї, у якій трапилось

захворіння на пятнистий тиф, не можуть стикатися з ніким. Бо все ж таки повстає небезпека, що можна, впрочім зовсім не свідомо, заразити других цією жахливою недугою. Кожний із панів вийтів повинен уважати собі почесним обовязком довести до того, щоб у своїй волості мати можливо якнайменше хворих на пятнистий тиф і тому повинен, з уваги на тобро довіреної йому громади, прикладати велику вагу до розяснювальної акції в цьому напрямі.

ПРОЕКТИ ПЛЯКАТИВ У СПРАВІ ПОБОРЮВАННЯ ТИФУ.

Пятнистий тиф поширюється через вош! Тому не товпися!

Оминай усякого натовпу, зустрічі та отирання об інших людей!

Не давай захисту прошкакам, волокитам та не впускай їх у свою хату-

*

Якщо купиш вживану одежу чи кожух, дай його перш усього відвошивити в дезинфекційному закладі!

*

Пери й виварюй часто білля!
Також гаряче залізо вбиває воші!

*

Купайся та змивай тіло щотижня!

*

Одна-одинок вош може знищити Тебе і Твою родину!

100.000 робітників виїхало з Галичини до Німеччини

В часі від вересня 1941 року по березень 1942 року з області Галичина виїхало до Німеччини на роботи 100.000 робітників, в тому 67.000 мужчин та 33.000 жінок. З цього числа 65.000 це хлібороби, 15.000 ремісники та гірники, врешті 4.000 залізничні робітники.

До 10 березня з Перемишля до Німеччини відїхало 117 спеціальних поїздів з робітниками з Галичини.